

החלטת הממונה על המשמעת

פסק דין

1. הנקבל הינו סטודנט בשנה ד' בחוגים להיבטים התפתחותיים בחינוך ואמנות התיאטרון. הוא הואשם בכך שביום 2.2.2015 בעת מבחינה בקורס "דיסלקסיה, היבטים תיאורטיים ומעשיים", נתפש עם טלפון בכיסו, וזה אחרי שיצא למשך שש דקות לשירותים. בהחזקת טלפון בעת מבחן עבר עבירה של הפרות הוראות בבחינה לפי סעיף 29.4 לתקנון המשמעת – סטודנטים (תשס"ח).
2. הנקבל הודה במעשה המיוחס לו בכתב הקובלנה, ולכן אני מרשיע אותו על פי הודאתו.
3. עבירה של הפרת הוראות בהחזקת טלפון הינה שכיחה, והעונש עליה הפך שגרה. אולם במקרה זה כנגד הנקבל עמד עונש על תנאי מעבירה קודמת, גם היא הפרת הוראות, כך שמקרה זה אינו שגרתי כלל. הצדדים העלו טיעונים לעונש.
4. הקובל טען כי אי הפעלת התנאי מרוקן את העונש על תנאי ממשמעותו. הוא הוסיף כי אין מדובר בהוראה צדדית לא ידועה, אלא בהוראה המודגשת לנבחנים ושהיתה ידועה היטב לנקבל, שהוא סטודנט מנוסה. הקובל גם דן בהקבלה בין השיקולים להפעלת עונש על תנאי במשפט הפלילי לבין השיקולים בדין המשמעתי, תוך ניתוח פסיקה והוראת חוק העונשין.
5. הקובל טען כי מדובר במעידה ובחוסר תשומת לב ללא כוונה רעה, ושעל כן עונש של הרחקה חמור מדי. באת כוחו גם היא התייחסה למשפט הפלילי בטיעון כי אין להפעיל את התנאי באופן אוטומטי, על אף שאי-הפעלתו נחשב לחריג שייעשה מטעמים מיוחדים בלבד.
6. הצדדים הניחו שהוראות המשפט הפלילי צריכות להנחות את בית הדין, ולא ניתחו בצורה מפורשת את סעיף 33.4 לתקנון המשמעת, שזו לשונו:
הממונה או בית הדין שהרשיע תלמיד בשל עבירה נוספת ולא הטיל עליו בשל אותה עבירה עונש של הרחקה רשאי, על אף האמור בסעיף זה, ובמקום לצוות על הפעלת עונש של הרחקה על תנאי, לצוות, מטעמים שיירשמו על הארכת תקופת התנאי, או חידושו לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים. לא ישתמשו הממונה או בית הדין בסמכות לפי סעיף זה אלא לגבי ההרשעה הראשונה של התלמיד בשל עבירה נוספת.
7. אילו היתה חשיבות בפרשנות ההוראה הייתי נוטה לעמדה שיש הבחנה דקה בין הדין המשמעתי לבין הדין הפלילי, לטובת שיקול דעתו של הממונה בדין המשמעתי. אולם אין צורך בהכרעה עקרונית בעניין, ואני משאיר אותו כמצריך עיון.

8. לגופו של עניין, בעיני ההכרעה במקרה הזה דורשת דווקא פירוט נוסף של עובדות המקרה ולא מהלך פרשני של הדין. הנקבל, לפי עדותו, שם לב ששכח את הטלפון אצלו כבר בשלבים מוקדמים של המבחן. באותו רגע, הוא חשב על האפשרות שייגש למשגיחים וימסור את הטלפון, אך חשש מפני הדבר שמא יחשדו בו שהשתמש בטלפון למטרות פסולות. משמע, גם לאחר השיכחה הראשונית, הבין הנקבל שהוא עומד בפני הכרעה: להודיע למשגיחים ולבקש הבנתם, או הסתרת הטלפון למשך הבחינה כולה.

9. בכך שהנקבל החליט לא למסור את הטלפון בעת הזו, קיבל הכרעה שגויה. הוא החליט במודע להמשיך בביצוע עבירה, ביודעין, ובהסתכנות שייתפס כשאינו לו הסבר מדוע החזיק בטלפון. כל אדם יכול לשכוח; עם זאת, כשאדם נזכר במה ששכח ועומד בפני האפשרות לתקן את המצב, זאת הזדמנות לתקן. הנקבל החליט לפסוע בחבל דק, בתקווה שלא ייתפס, במקום להודיע ולמסור את הטלפון. החלטה מודעת זו חשובה בעיני, שכן היא מעידה על כך שהנקבל העדיף סיכון על פני המעשה הישיר והישר. גם את זה אפשר לפרש כמעידה, אך מעידה שמצביעה על שיקול דעת בעייתי.

10. לשיקולים אלה מצטרף השיקול הכללי שטמון בעונש על תנאי: עונש כזה מוטל במחשבה שלא יופעל, ואכן נדיר בדין המשמעותי שמופעל. הוא אמור להזהיר את המורשע בעבירה קודמת מפני התנהגות שמתקרבת לעבירות נוספות, ובדרך כלל הוא מצליח. לעיתים נדירות, הוא מופעל ובכך הזהרתו שומרת על אמינותה, ובעיקר כלפי הנקבל עצמו.

11. על סמך השיקולים לעיל אני גוזר את עונשו של הנקבל כדלקמן:

- א. הפעלת התנאי של הרחקה בפועל לשני סמסטרים, סמסטר א' וב' תשע"ו. את הסמסטר השני ניתן להמיר בעבודות שירות בהיקף שישים שעות בתאום עם דקנאט הסטודנטים, ובתנאי שהעבודות יבוצעו לפני החזרה ללימודים.
- ב. פסילת המבחן נשוא הקובלנה.
- ג. הרחקה על תנאי לשנה, עד לסיום לימודיו של הנקבל.

ניתן היום, _____, בהיעדר הצדדים.

יפורסם ללא שם התלמיד.

פרופ' רועי קרייטנר

הממונה על המשמעת